

Edward Pudelko

Cmentarzisko ludności kultury łużyckiej na stanowiskach 2 i 7 w Pleszewie, woj. wielkopolskie

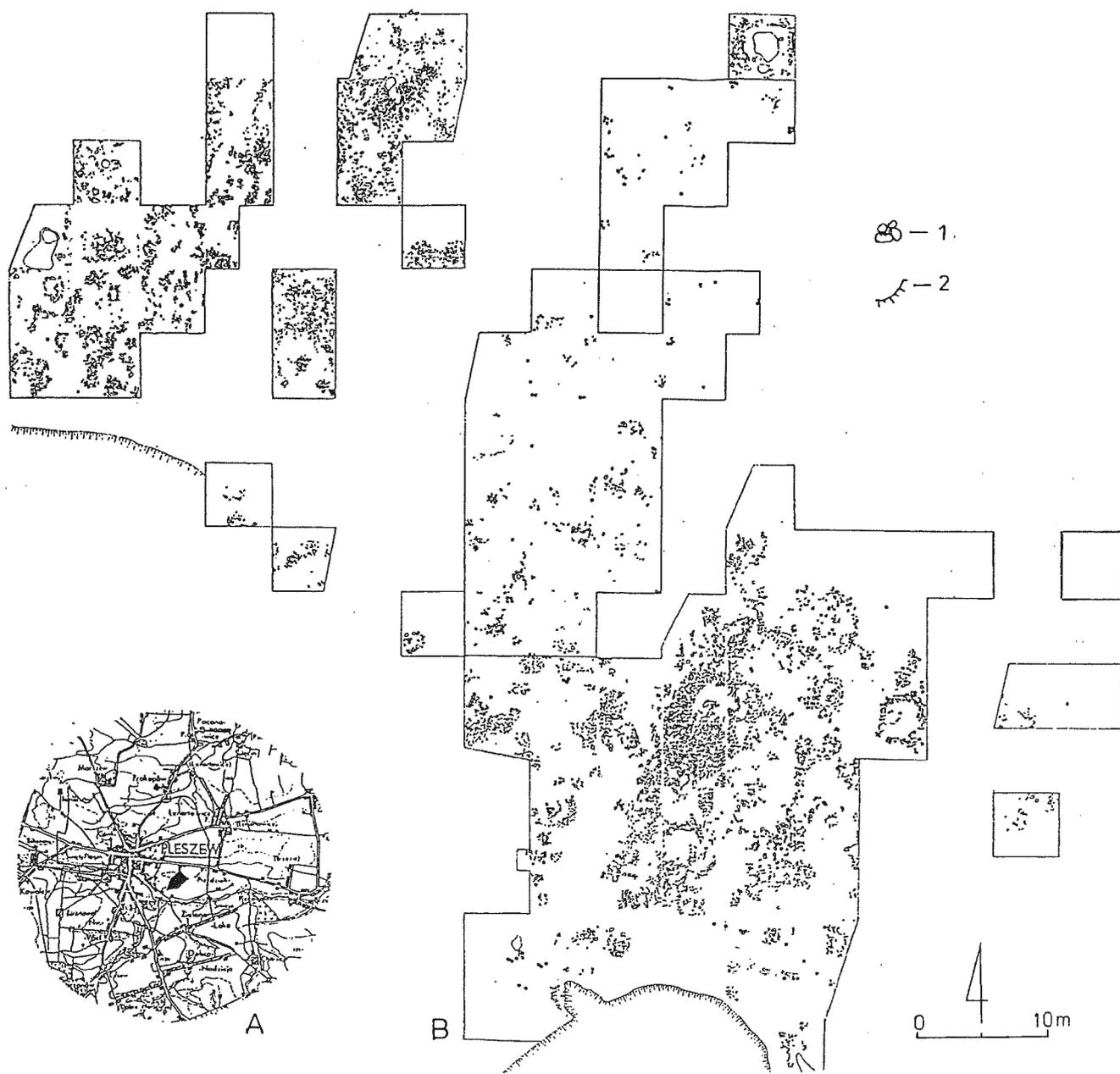
Na południowy wschód od zwartej zabudowy miasta, na piaszczystych polach położonych na prawym brzegu rzeki Ner, niszczone w trakcie eksploatacji piasku rozległe cmentarzisko kultury łużyckiej, lub dwa blisko siebie położone cmentarzyska. W latach 1978–1983 autor przeprowadził badania wykopaliskowe o charakterze ratowniczym w części zachodniej, określonej jako stanowisko 2 (E. Pudelko 1979; 1981a; 1981b). W badaniach tych udział wzięli: Bogna Fedorow i Ewa Matecka, które później opracowały materiał z tych badań (B. Fedorow 1988; E. Matecka 1980) oraz Leszek Ziabka. Natomiast w latach 1992–1995 autor wraz z Bożeną Pudelkową przeprowadził kolejne badania wykopaliskowe o charakterze ratowniczym (E. Pudelko 1994; 1997) w odległości około 300 m na wschód od stanowiska 2, w miejscu określonym jako stanowisko 7. Prawdopodobnie obydwie stanowiska były pierwotnie jednym wielkim cmentarzyskiem, którego znaczne partie uległy zniszczeniu i w chwili obecnej trudno ustalić jego właściwe rozmiary.

W części cmentarzyska określonej jako stanowisko 2 przebadano przestrzeń o powierzchni 22 arów i odkryto 164 groby (ryc. 1 i 2). Wyróżniono wśród nich 108 pochówków ciałopalnych popielnicowych, 48 ciałopalnych bezpopielnicowych i pięć obiektów uznanych za groby symboliczne ze względu na brak materiału kostnego. Pozostałe obiekty, silnie zniszczone, trudno było bliżej określić. W 15 spośród grobów popielnicowych i w 12 bezpopielnicowych natrafiono na resztki stosu ciałopalnego. Odkryte groby na ogół nakryte były brukami kamiennymi i posiadały obstawy ułożone z kamieni. W zachodniej i południowo-wschodniej części przebadanego obszaru bruki były stosunkowo dobrze zachowane. Natomiast w części centralnej konstrukcje kamienne uległy znacznemu zniszczeniu. W 80 grobach stwierdzono obecność bruków nagrobnych, a w lepiej zachowanych obiektach można było określić, że bruk był kwadratowy (grób 3 – kwadrat o boku 190 cm) lub owalny (grób 85 – bruk o rozmiarach 250 x 300 cm). Na powierzchni bruków natrafiono na zgrupowanie ułamków ceramiki. Jamy grobowe pod brukami były niekiedy obstawione kamieniami. Obstawy te, najczęściej były nieregularne, ale spotyka się też obstawy kwadra-

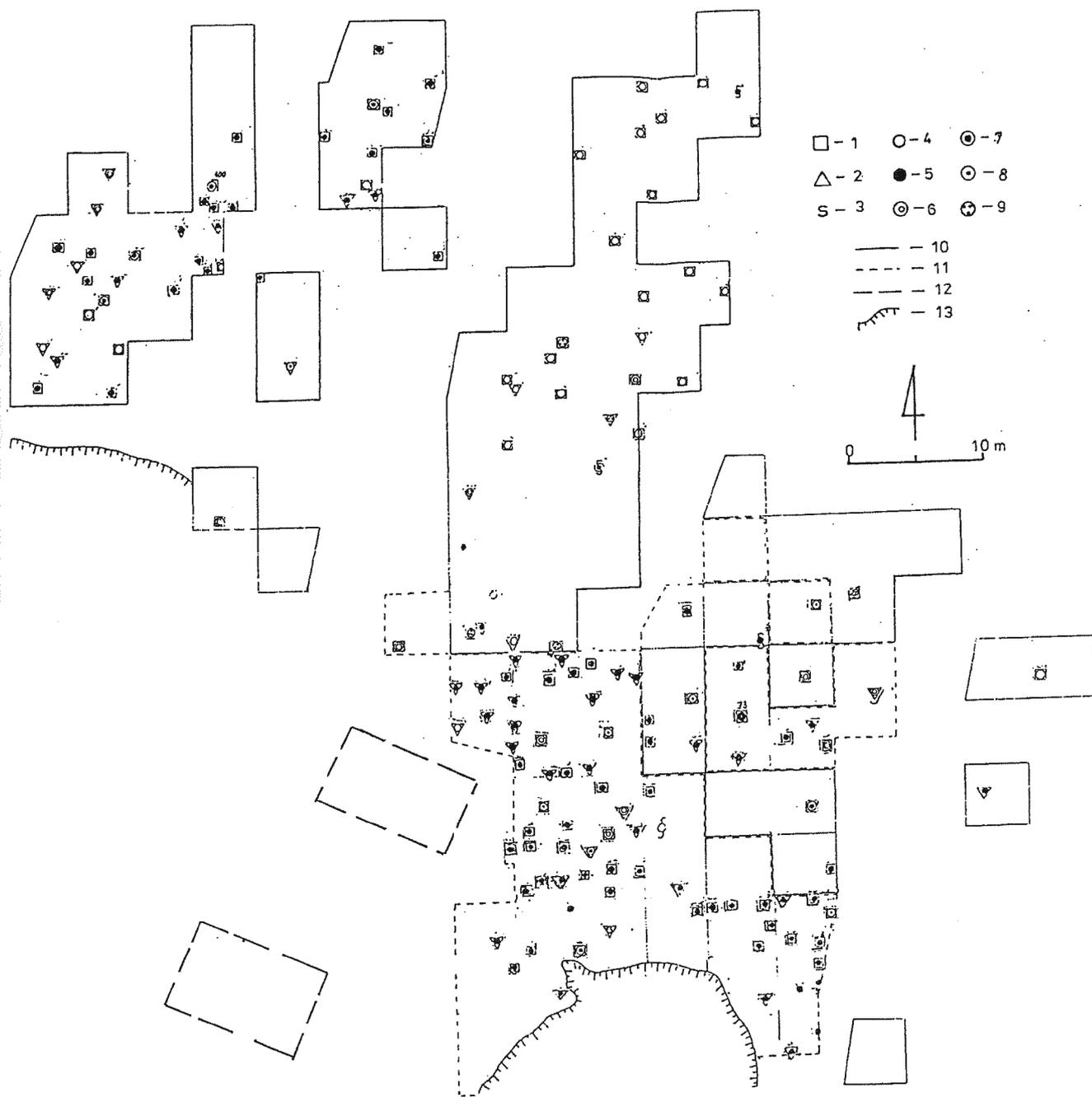
towe, prostokątne lub owalne. W niektórych grobach można było wyróżnić obstawę kamienną otaczająca popielnicę i towarzyszące jej dalsze naczynia. Obstawa ta znajdowała się w centrum kolistego pierścienia ułożonego z kamieni, mającego średnicę od 300 do 600 cm. W owych pierścieniach, jak też w obstawach kamiennych zazwyczaj znajdowała się przerwa rozmaicie usytuowana. Obecność takich kręgów kamiennych, otaczających pochówek obstawiony kamieniami, sugeruje, że groby te mogły być pierwotnie nakryte nasypami złożonymi z kamieni i ziemi. Nasypy te uległy całkowitej niwelacji. Na terenie cmentarzyska zaobserwowano ślady równoległych rowków o szerokości 20–30 cm, wypełnionych szaro zabarwioną ziemią, oddalonych od siebie o około 40 cm. Na północ od zasięgu grobów znajdował się duży gład narzutowy otoczony celowo zgrupowanymi kamieniami (Grodzicki 1983). Gład ten przypuszczalnie miał znaczenie kultowe dla użytkowników cmentarzyska.

Groby wyposażone były na ogół w naczynia gliniane, wśród których można wyróżnić naczynia wazowate (ryc. 3), garnki (ryc. 4), misy (ryc. 5), czerpaki i kubki (ryc. 6). Pojedynczo wystąpiły: kolisty talerz (placek) gliniany i gliniana grzechotka (ryc. 7: 5 – grób 154). W 18 grobach odkryto wyroby z brązu. Najczęściej były to kółka i skręty z drutu (ryc. 7: 2–4). Natrafiono też na naszyjnik (ryc. 7: 11 – grób 18), bransolety (ryc. 7: 8, 9 – groby 18 i 150), paciorki z blachy (grób 27), fragment sierpa z guzkiem (ryc. 7: 17 – grób 163), uszkodzone zwierciadło (ryc. 7, 12 – grób 81), szczypczyki (ryc. 7: 7, 6 – groby 82 i 153), przybór toaletowy (ryc. 7: 10 – grób 141). Łużno na cmentarzysku znaleziono szpilę brązową (ryc. 7: 1). Z grobu 72 pochodzi płaskokulisty przedmiot kamienny z rowkiem na obwodzie (ryc. 7: 14).

Materiał kostny odkryty w 114 grobach poddano analizie antropologicznej. Wyróżniono szczątki 117 osobników dorosłych i dzieci (*senilis* – 5 osobników, *maturus* – 41, *adultus* – 17, *juvenis* – 6, *infans* II – 9, *infans* I – 30). Obliczono dla badanej populacji średnią wieku w chwili śmierci, wynoszącą 20,6 lat. Wśród osobników dorosłych wyróżniono 24 mężczyzn i 26 kobiet. W niektórych grobach natrafiono na przepalone kości zwierzęce.

Ryc. 1. Pleszew, stanowisko 2. Plan wykopów – konstrukcje kamienne na cmentarzysku. 1 – kamienie; 2 – wyrobisko żwirowe
 Abb. 1. Pleszew, Fundstelle 2. Ausgrabungsplan – steinerne Konstruktionen auf der Fundstelle. 1 – Steine; 2 – Schotterabbau
 Рис. 1. Плешев, памятник 2. План раскопов – каменные конструкции на могильнике. 1 – камни; 2 – выработка гравия

Ryc. 2. Pleszew, stanowisko 2. Rozmieszczenie różnych typów grobów na cmentarzysku. 1 – grób popielnicowy; 2 – grób bezpopielnicowy; 3 – grób symboliczny; 4 – brak konstrukcji; 5 – bruk; 6 – obstawa; 7 – obstawa i bruk; 8 – wieniec i jądro; 9 – pojedyncze kamienie; 10 – wykopy z lat 1980–83; 11 – wykopy z lat 1978–79; 12 – budynki gospodarcze; 13 – wyrobisko żwirowe

Abb. 2. Pleszew, Fundstelle 2. Verteilung verschiedener Grabtypen auf der Fundstelle. 1 – Urnengrab; 2 – Brandgrabengrab; 3 – Kenotaph; 4 – keine Konstruktion; 5 – Pflaster; 6 – Umrahmung; 7 – Umrahmung und Pflaster; 8 – Kranz und Kern; 9 – einzelne Steine; 10 – Grabungsschnitte aus den Jahren 1980–83; 11 – Grabungsschnitte aus den Jahren 1978–79; 12 – Wirtschaftsgebäude; 13 – Schotterabbau

Рис. 2. Плесев, памятник 2. Расположение разных типов погребений на могильнике. 1 – урновое погребение; 2 – безурновое погребение; 3 – символическое погребение; 4 – отсутствие конструкций; 5 – вымостка; 6 – ограда; 7 – ограда и вымостка; 8 – венец и ядро; 9 – единичные камни; 10 – раскопы 1980–83 гг.; 11 – раскопы 1978–79 гг.; 12 – хозяйственные постройки; 13 – выработка гравия

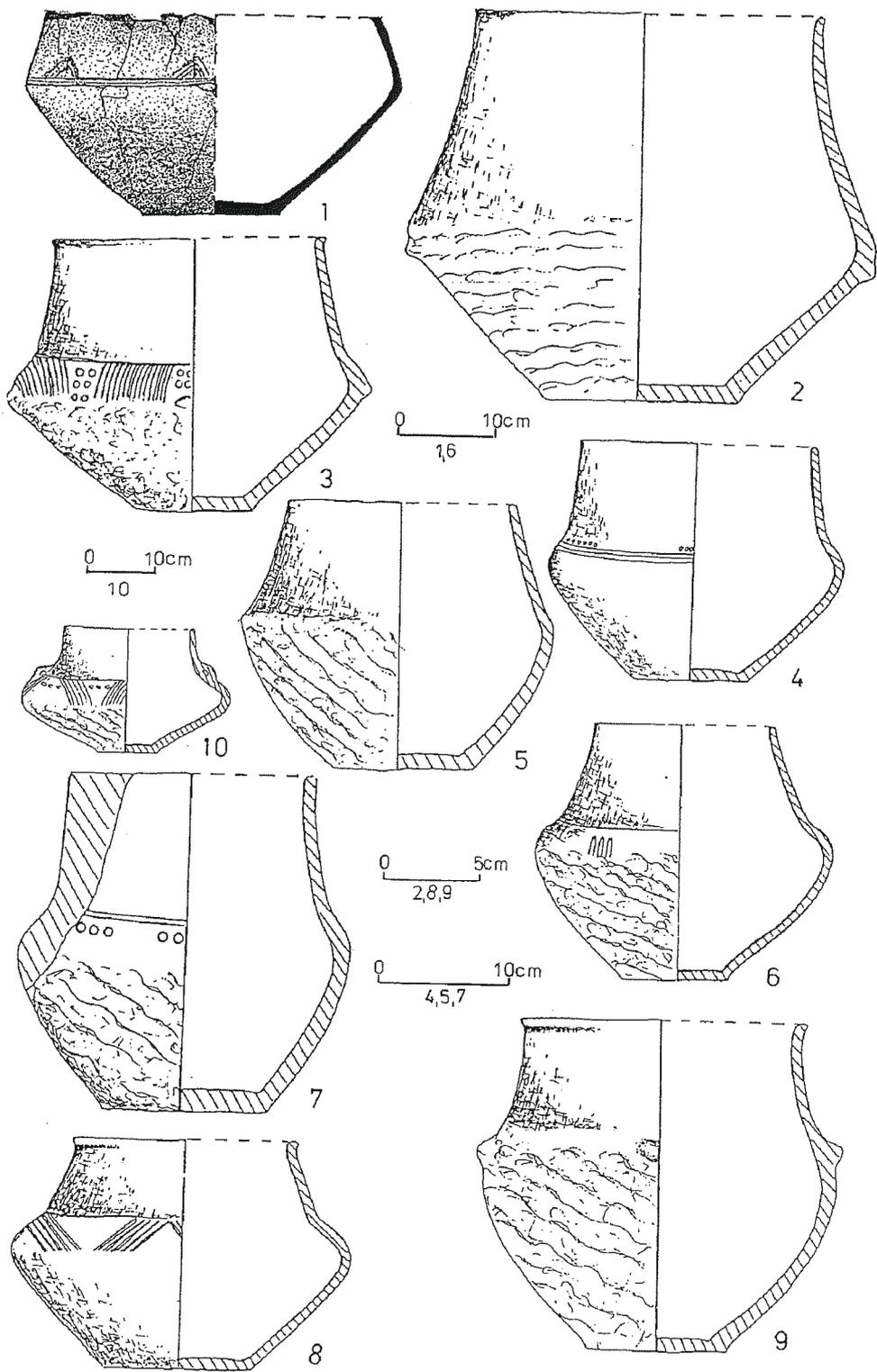

Рис. 3. Pleszew, stanowisko 2. Naczynia wazowate z grobów. 1 – grób 152; 2 – grób 112; 3 – grób 124; 4 – grób 94; 5 – grób 129; 6 – grób 125; 7 – grób 117; 8 – grób 102; 9 – grób 104; 10 – grób 109

Abb. 3. Pleszew, Fundstelle 2. Vasenförmige Gefäße aus den Gräbern. 1 – Grab 152; 2 – Grab 112; 3 – Grab 124; 4 – Grab 94; 5 – Grab 129; 6 – Grab 125; 7 – Grab 117; 8 – Grab 102; 9 – Grab 104; 10 – Grab 109

Рис. 3. Плешев, памятник 2. Вазообразная посуда из погребений. 1 – погребение 152; 2 – погребение 112; 3 – погребение 124; 4 – погребение 94; 5 – погребение 129; 6 – погребение 125; 7 – погребение 117; 8 – погребение 102; 9 – погребение 104; 10 – погребение 109

Рис.

Abb.

Рис.

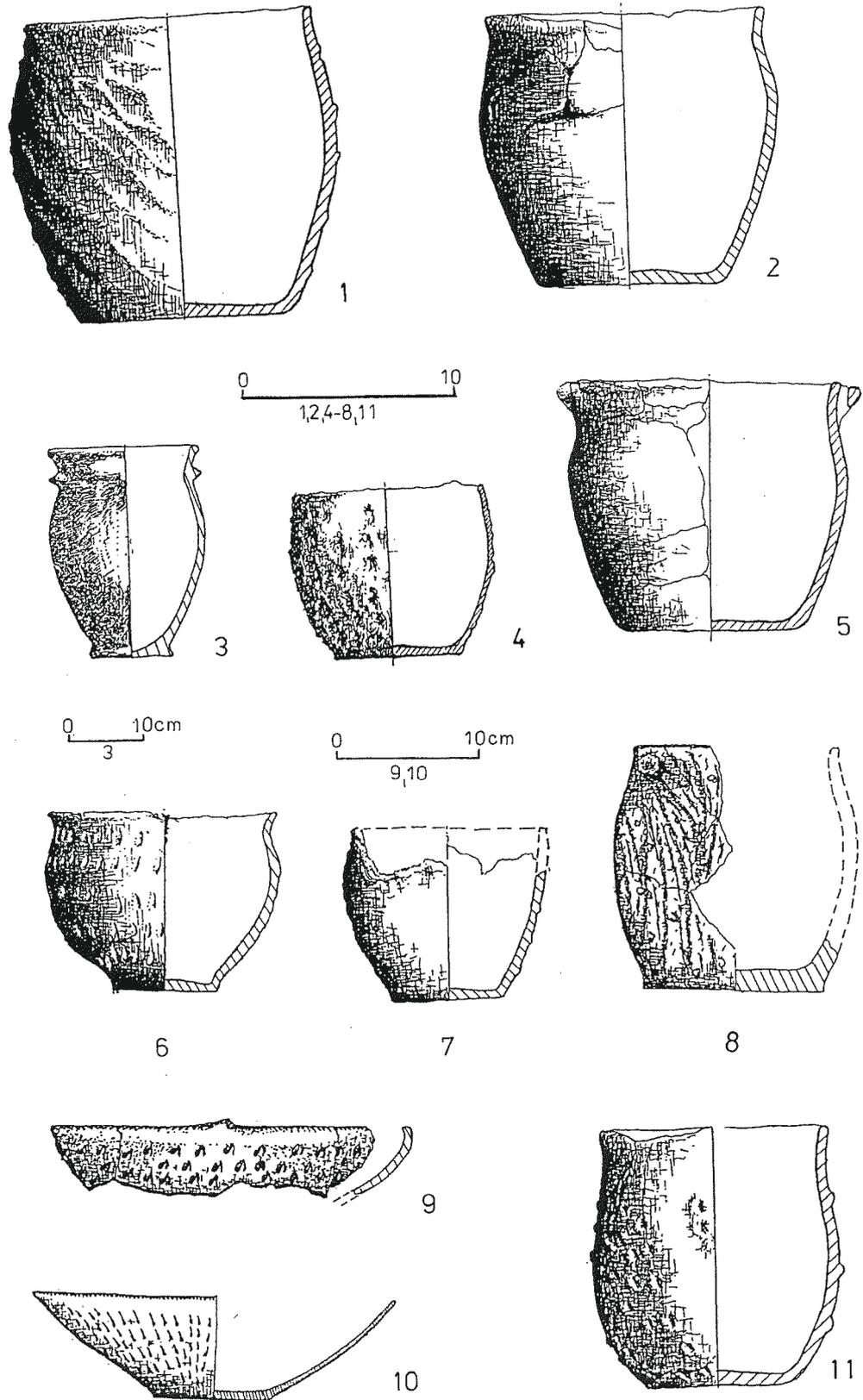
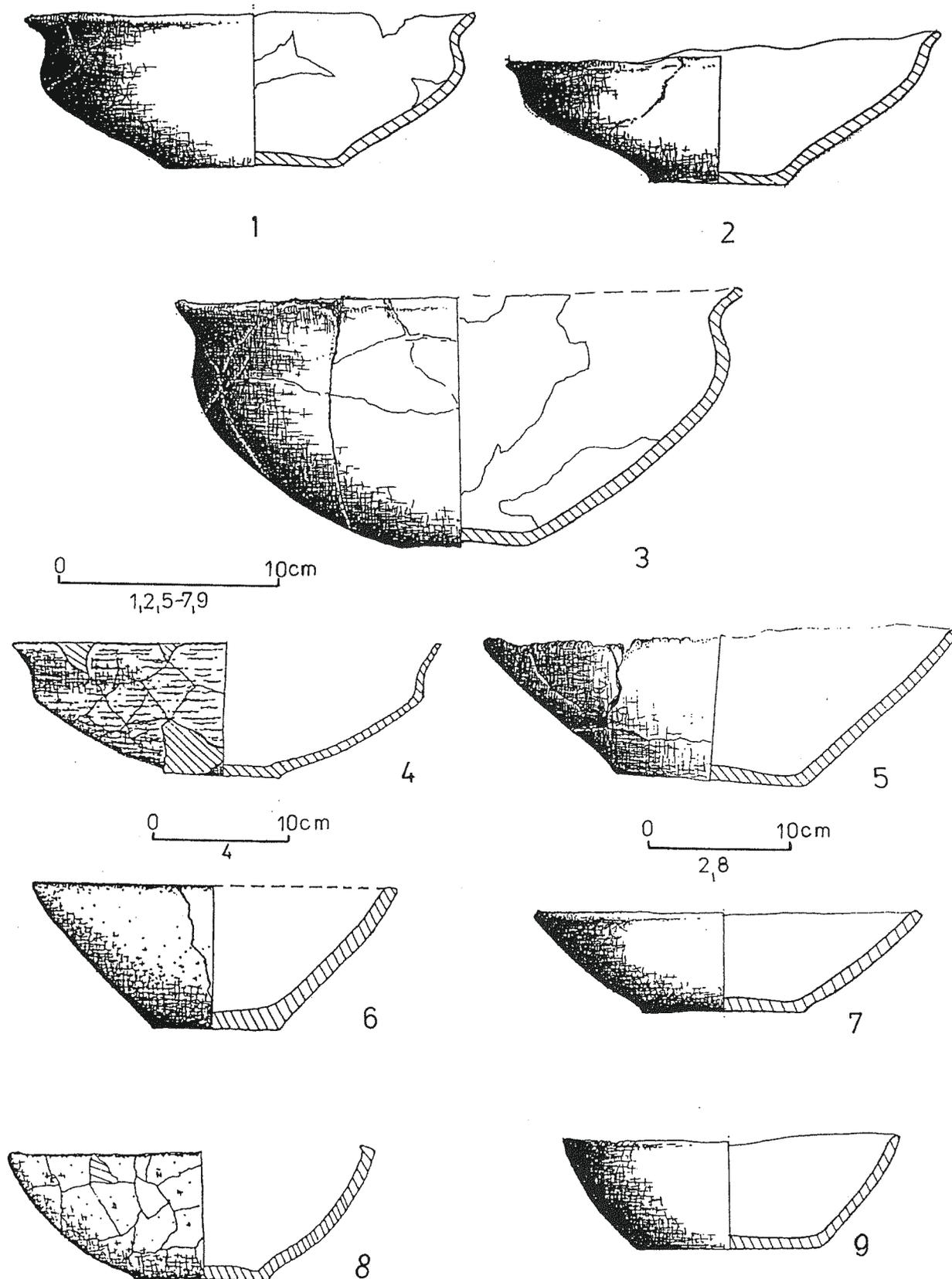

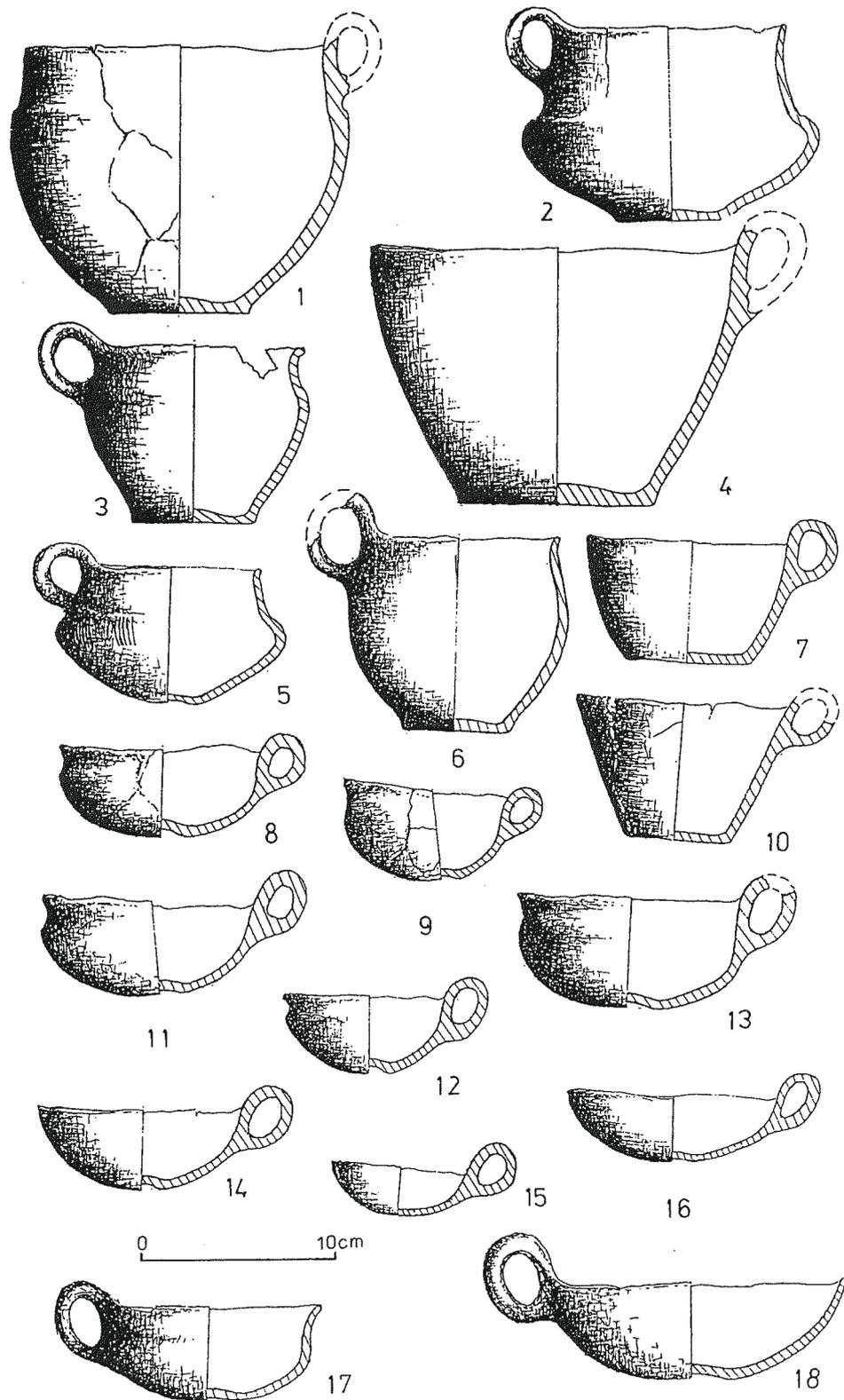
Рис. 4. Плесzew, stanowisko 2. Garnki z grobów. 1 – grób 84; 2 – grób 83; 3 – grób 81; 4 – grób 104; 5 – grób 85; 6 – grób 117; 7 – grób 90; 8 – grób 112; 9 – grób 24; 10 – grób 3; 11 – grób 90
 Abb. 4. Pleszew, Fundstelle 2. Töpfe aus den Gräbern. 1 – Grab 84; 2 – Grab 83; 3 – Grab 81; 4 – Grab 104; 5 – Grab 85; 6 – Grab 117; 7 – Grab 90; 8 – Grab 112; 9 – Grab 24; 10 – Grab 3; 11 – Grab 90
 Рис. 4. Плесzew, памятник 2. Сосуды из погребений. 1 – погребение 84; 2 – погребение 83; 3 – погребение 81; 4 – погребение 1-4; 5 – погребение 85; 6 – погребение 117; 7 – погребение 90; 8 – погребение 112; 9 – погребение 24; 10 – погребение 3; 11 – погребение 90

Ryc. 5. Pleszew, stanowisko 2. Misy z grobów. 1 – grób 85; 2 – grób 87; 3 – grób 82; 4 – grób 13; 5 – grób 83; 6 – grób 20; 7 – grób 91; 8 – grób 10; 9 – grób 119

Abb. 5. Pleszew, Fundstelle 2. Schüsseln aus den Gräbern. 1 – Grab 85; 2 – Grab 87; 3 – Grab 82; 4 – Grab 13; 5 – Grab 83; 6 – Grab 20; 7 – Grab 91; 8 – Grab 10; 9 – Grab 119

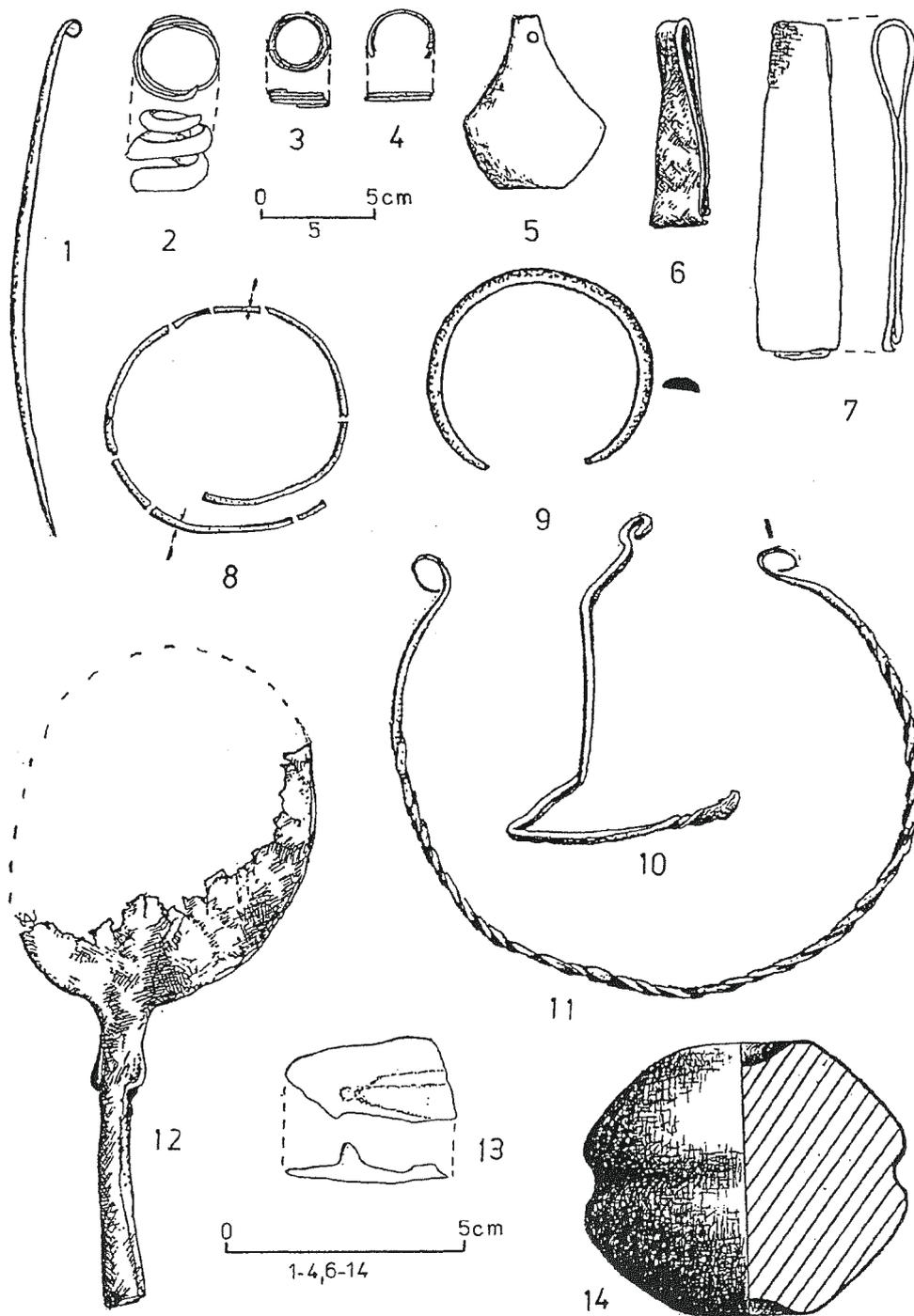
Рис. 5. Плешев, памятник 2. Миски из погребений. 1 – погребение 85; 2 – погребение 87; 3 – погребение 82; 4 – погребение 13; 5 – погребение 83; 6 – погребение 20; 7 – погребение 91; 8 – погребение 10; 9 – погребение 119

Ryc. 6. Pleszew, stanowisko 2. Kubki i czerpaki z grobów. 1 – grób 99; 2 – grób 94; 3 – grób 101; 4 – grób 97; 5 – grób 83; 6 – grób 119; 7 – grób 91; 8 – grób 91; 9 – grób 81; 10 – grób 95; 11 – grób 103; 12 – grób 96; 13 – grób 103; 14 – grób 102; 15 – grób 104; 16 – grób 119; 17 – grób 106; 18 – grób 82

Abb. 6. Pleszew, Fundstelle 2. Becher und Schöpfgefäße aus den Gräbern. 1 – Grab 99; 2 – Grab 94; 3 – Grab 101; 4 – Grab 97; 5 – Grab 83; 6 – Grab 119; 7 – Grab 91; 8 – Grab 91; 9 – Grab 81; 10 – Grab 95; 11 – Grab 103; 12 – Grab 96; 13 – Grab 103; 14 – Grab 102; 15 – Grab 104; 16 – Grab 119; 17 – Grab 106; 18 – Grab 82

Рис. 6. Плешев, памятник 2. Кубки и ковши из погребений. 1 – погребение 99; 2 – погребение 94; 3 – погребение 101; 4 – погребение 97; 5 – погребение 83; 6 – погребение 119; 7 – погребение 91; 8 – погребение 91; 10 – погребение 95; 11 – погребение 103; 12 – погребение 96; 13 – погребение 103; 14 – погребение 102; 15 – погребение 104; 16 – погребение 119; 17 – погребение 106; 18 – погребение 82

Ryc. 7. Pleszew, stanowisko 2. Zabytki wydzielone. 1 – szpila brązowa luźno znaleziona w okolicy cmentarzyska; 2 – skręt z taśmy brązowej (grób 157); 3, 4 – skręt z drutu o przekroju trapezowatym (grób 3); 5 – grzechotka gliniana (grób 154); 6 – małe szczypczyki brązowe (grób 82); 7 – szczypczyki brązowe (grób 153); 8 – bransoleta brązowa (grób 8); 9 – bransoleta brązowa (grób 150); 10 – fragment brązowego przyboru toaletowego (grób 141); 11 – naszyjnik brązowy (grób 18); 12 – lustro brązowe (grób 81); 13 – fragment sierpa brązowego (grób 163); 14 – bola kamienna (grób 72)

Abb. 7. Pleszew, Fundstelle 2. Artefakten. 1 – Bronzenadel, ein loser Fund in der Nähe der Fundstelle; 2 – Ring aus einem Bronzeband (Grab 157); 3, 4 – Ring aus dem Draht mit dem trapezförmigen Profil (Grab 3); 5 – Tonklapper (Grab 154); 6 – kleine Pinzette aus Bronze (Grab 82); 7 – Pinzette aus Bronze (Grab 153); 8 – Bronzearmband (Grab 8); 9 – Bronzearmband (Grab 150); 10 – Fragment eines Toilettegegenstandes aus Bronze (Grab 141); 12 – Bronzespiegel (Grab 81), 13 – Bronzesichelfragment (Grab 163); 14 – Steinkugel (Grab 72)

Рис. 7. Плешев, памятник 2. Выборка находок. 1 – бронзовая шпилька, подъемный материал из околлиц могильника; 2 – моток бронзовой тесьмы (погребение 157); 3, 4 – моток трапециевидной в сечении проволоки (погребение 3); 5 – глиняная погремушка (погребение 154); 6 – маленький бронзовый пинцет (погребение 82); 7 – бронзовый пинцет (погребение 153); 8 – бронзовый браслет (погребение 8); 9 – бронзовый браслет (погребение 150); 10 – фрагмент бронзового туалетного прибора (погребение 141); 12 – бронзовое зеркало (погребение 81); 13 – фрагмент бронзового серпа (погребение 163); 14 – каменный шар (погребение 72)

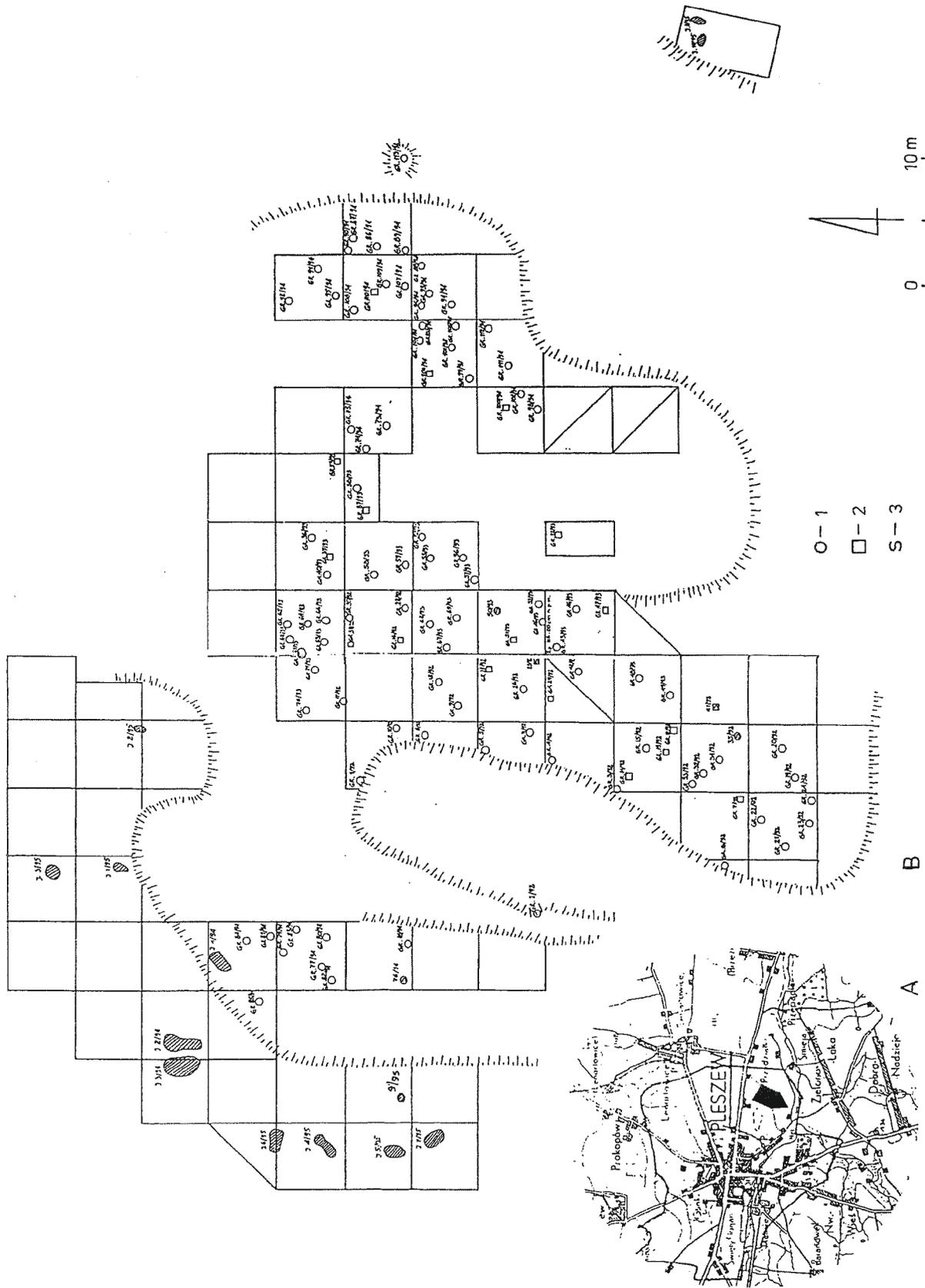
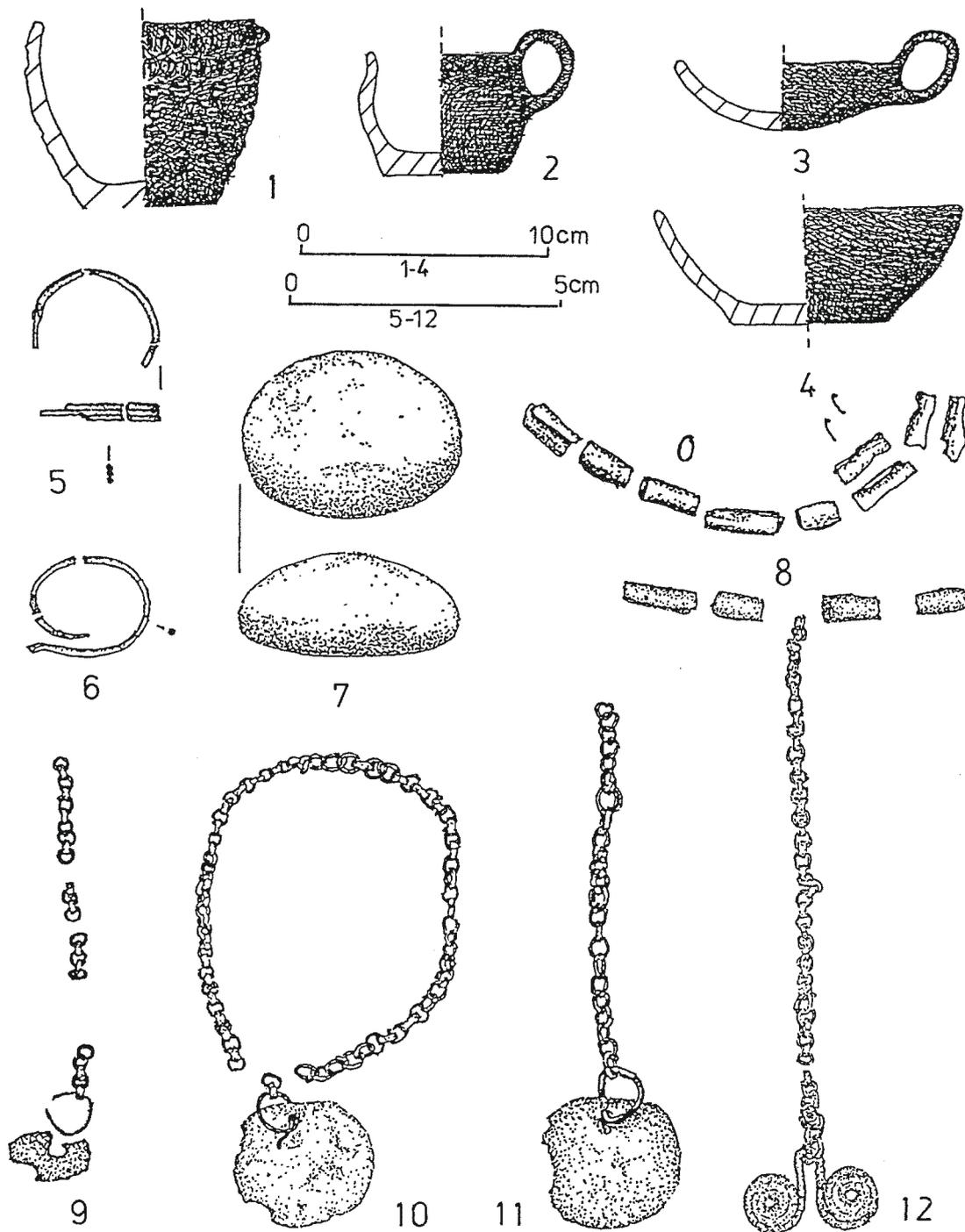

Рис. 8. Плесzew, памятник 7. Пределы охранных археологических работ (1992–1995 гг.). 1 – урновые погребения; 2 – безурновые погребения; 3 – символические погребения

Ryc. 8. Pleszew, stanowisko 7. Zasięg archeologicznych prac ratowniczych (1992–1995). 1 – pochówki popielnicowe; 2 – pochówki bezpopielnicowe; 3 – groby symboliczne

Abb. 8. Pleszew, Fundstelle 7. Bereich der archäologischen Rettungsarbeiten (1992–1995). 1 – Urnenbestattungen; 2 – Brandgrubenbestattungen; 3 – Kenotaphie

Рyc. 9. Pleszew, stanowisko 7
 Abb. 9. Pleszew, Fundstelle 7
 Рис. 9. Плешев, памятник 7

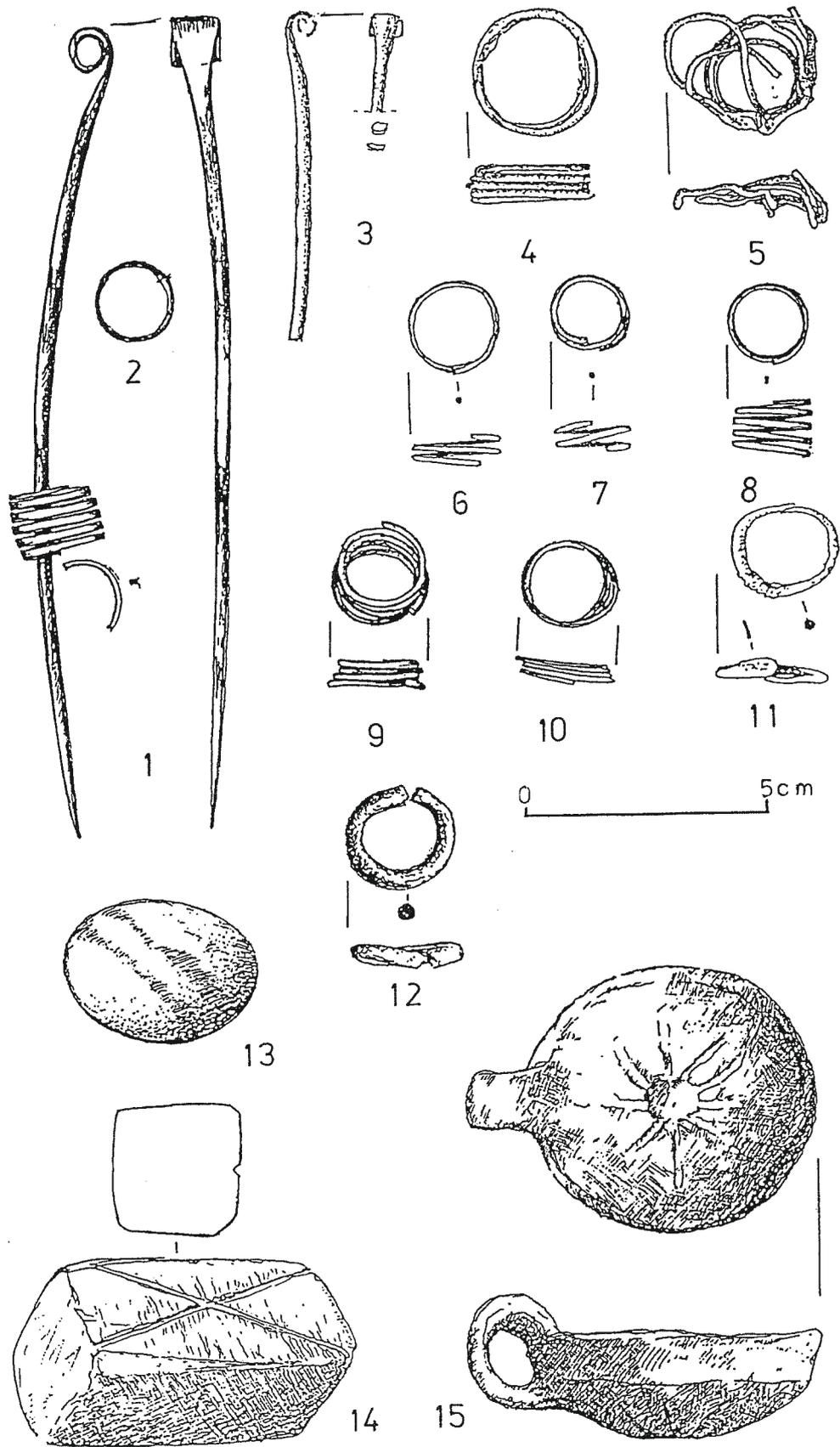

Рис. 10. Pleszew, stanowisko 7
 Abb. 10. Pleszew, Fundstelle 7
 Рис. 10. Плешев, памятник 7

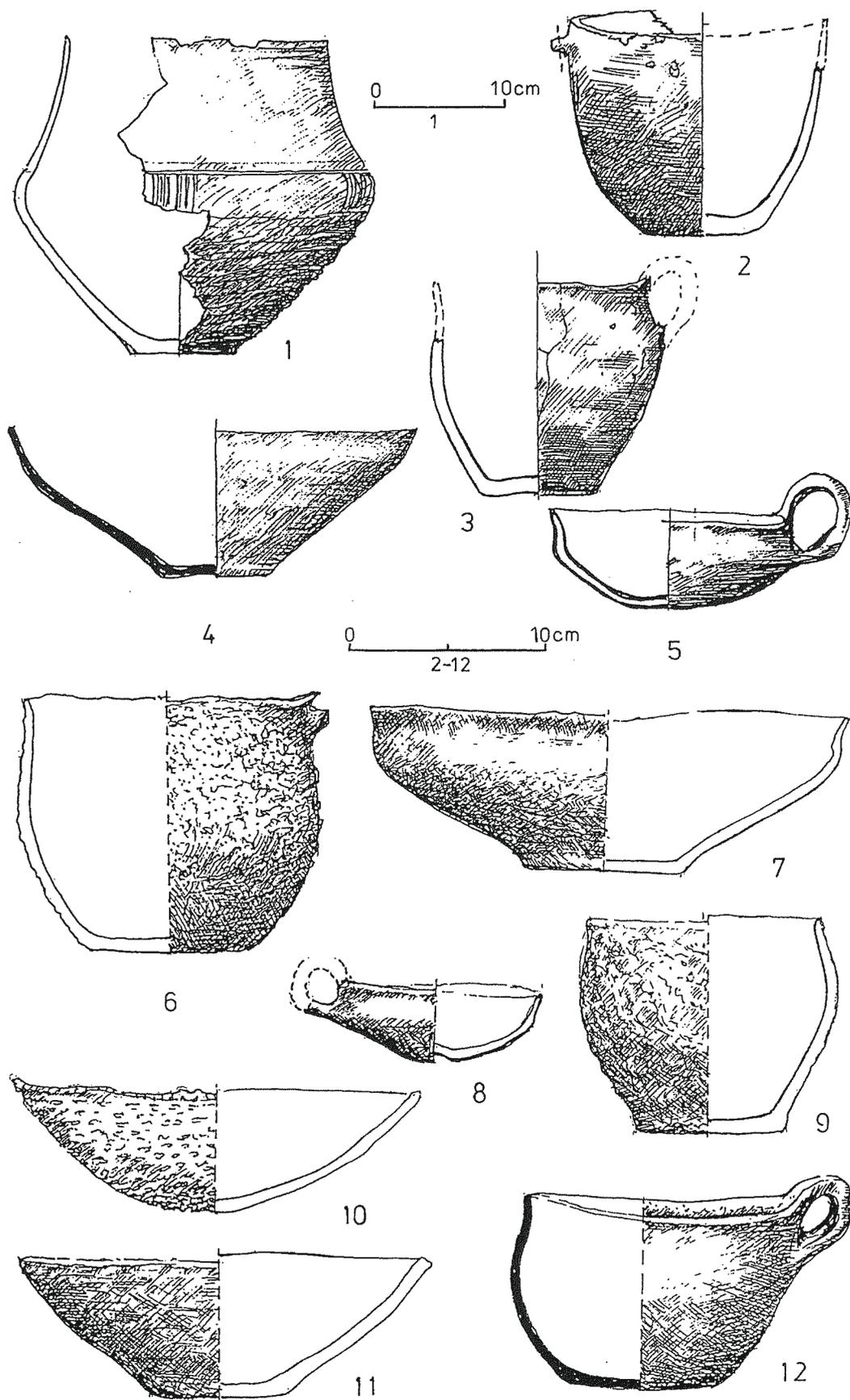

Рис. 11. Pleszew, stanowisko 7. Zespoły naczyń grobowych. 1-5 grób 28; 6-12 grób 91

Abb. 11. Pleszew, Fundstelle 7. Sammlungen von Grabgefäßen. 1-5 Grab 28; 6-12 Grab 91

Рис. 11. Плешев, памятник 7. Комплексы сосудов из погребений. 1-5 погребение 28; 6-12 погребение 91

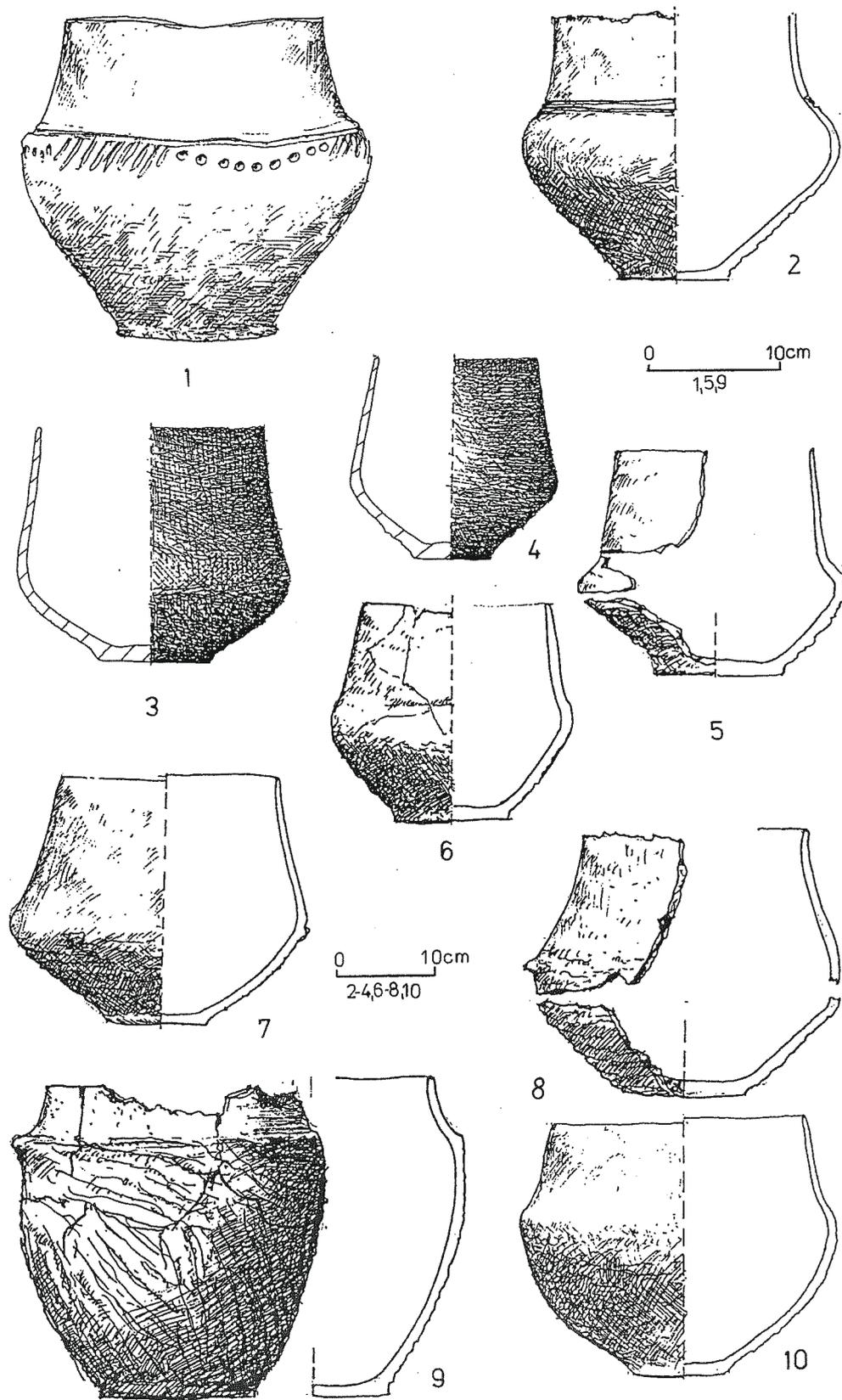

Рис. 12. Pleszew, stanowisko 7. Naczynia wazowate z grobów. 1 – grób 11; 2 – grób 102; 3 – grób 69; 4 – grób 68; 5 – grób 75; 6 – grób 78; 7 – grób 104; 8 – grób 80; 9 – grób 72; 10 – grób 105

Abb. 12. Pleszew, Fundstelle 7. Vasenförmige Gefäße aus den Gräbern. 1 – Grab 11; 2 – Grab 102; 3 – Grab 64; 4 – Grab 68; 5 – Grab 75; 6 – Grab 78; 7 – Grab 104; 8 – Grab 80; 9 – Grab 72; 10 – Grab 105

Рис. 12. Плешев, памятник 7. Вазообразные сосуды из погребений. 1 – погребение 11; 2 – погребение 102; 3 – погребение 69; 4 – погребение 68; 5 – погребение 75; 6 – погребение 78; 7 – погребение 104; 8 – погребение 80; 9 – погребение 72; 10 – погребение 105

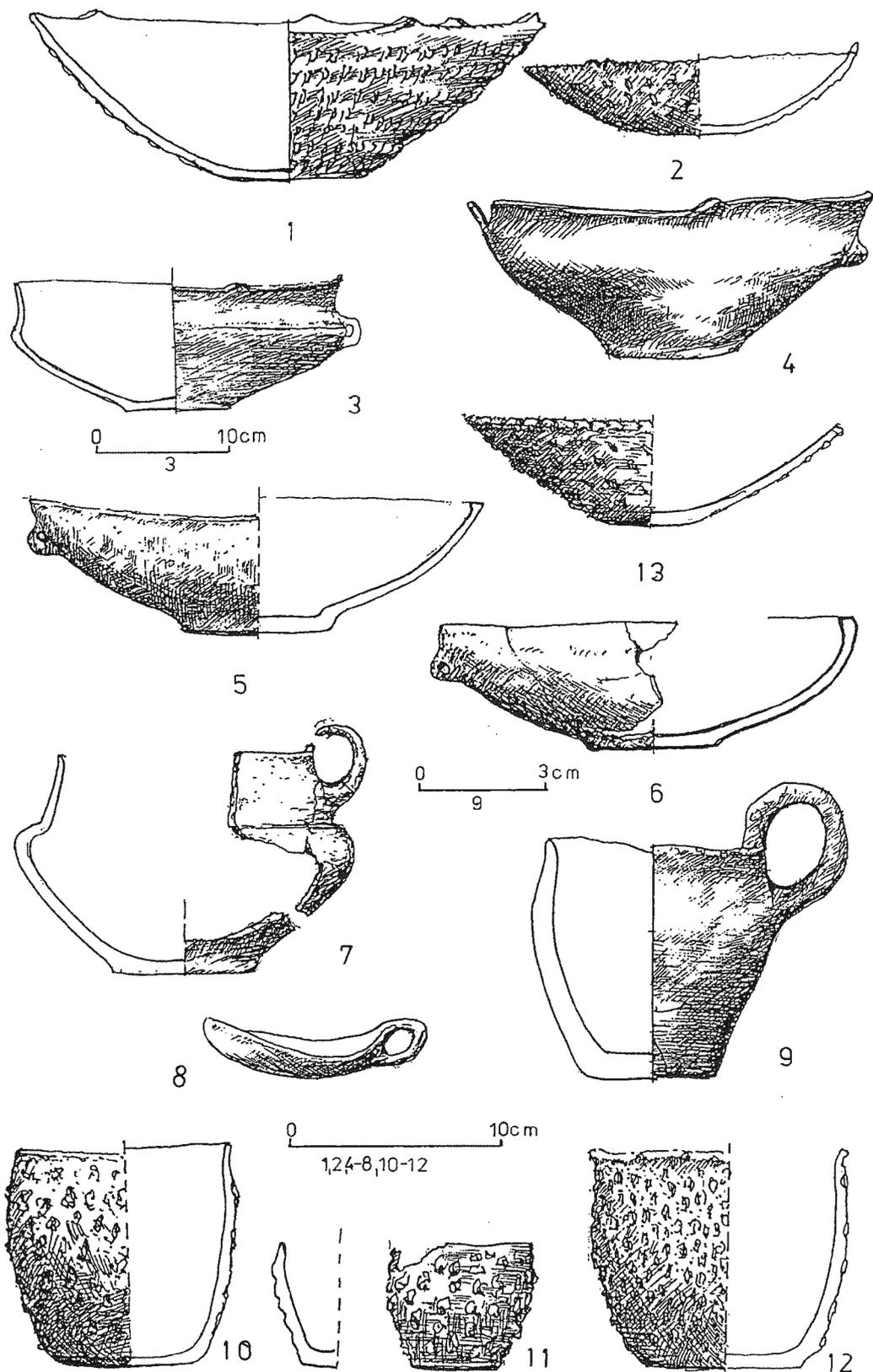

Рис. 13. Плесzew, stanowisko 7. Misy, naczynia czerpakowate i garnki z grobów. 1 – grób 8; 2 – grób 100; 3 – grób 18; 4 – grób 73; 5 – grób 88; 6, 7 – grób 76; 8 – grób 21; 9 – grób 20; 10 – grób 95; 11 – grób 20; 12 – grób 90

Abb. 13. Pleszew, Fundstelle. Schüsseln, Schöpfgefäße und Töpfe aus den Gräbern. 1 – Grab 8; 2 – Grab 100; 3 – Grab 18; 4 – Grab 73; 5 – Grab 88; 6, 7 – Grab 76; 8 – Grab 21; 9 – Grab 20; 10 – Grab 95; 11 – Grab 20; 12 – Grab 90

Рис. 13. Плешев, памятник 7. Миски, ковпиковидная посуда и сосуды из погребений. 1 – погребение 8; 2 – погребение 103; 3 – погребение 18; 4 – погребение 73; 5 – погребение 88; 6, 7 – погребение 76; 8 – погребение 21; 9 – погребение 20; 10 – погребение 95; 11 – погребение 20; 12 – погребение 90

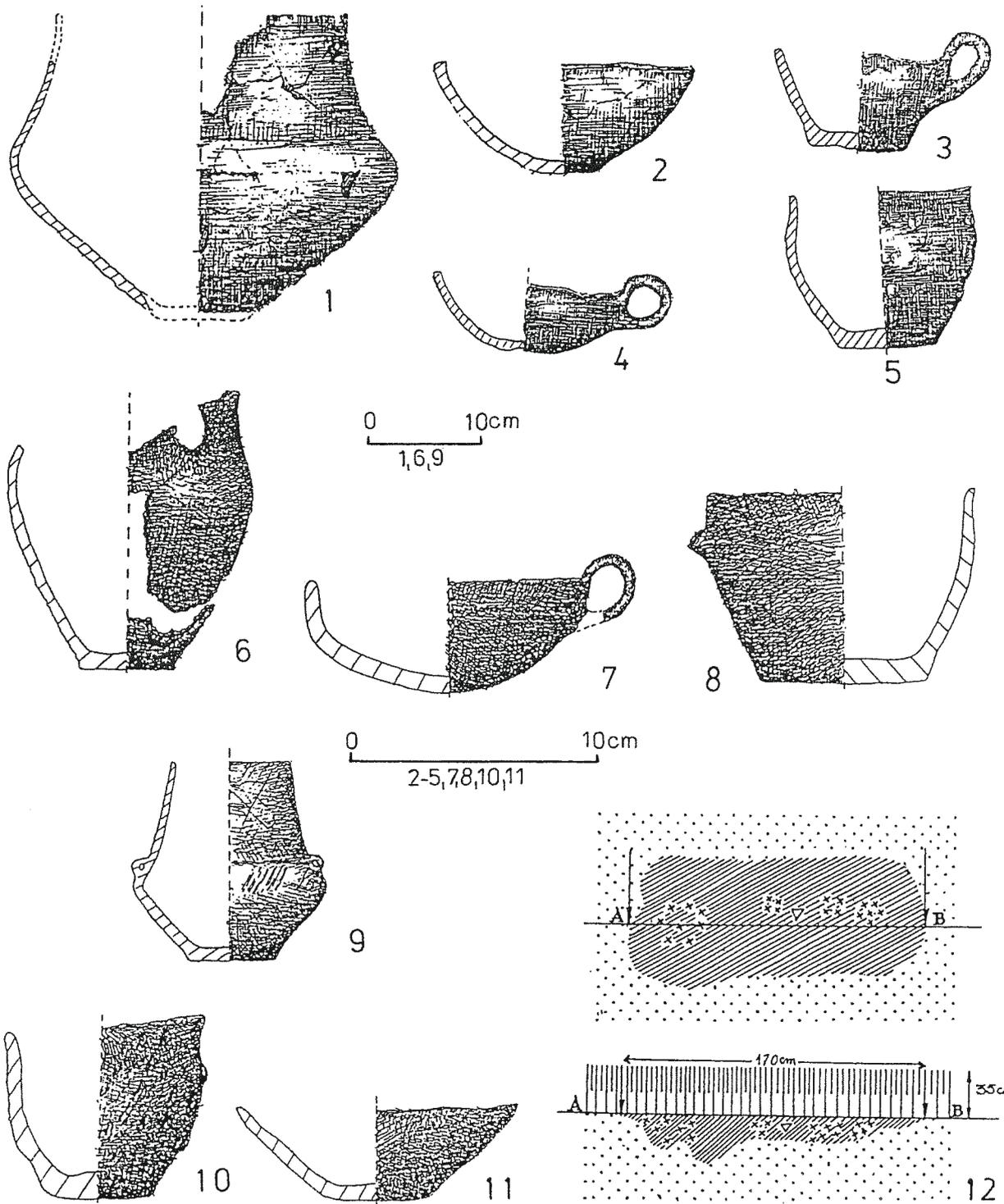

Рис. 14. Плесzew, stanowisko 7. Zespoły ceramiki z grobów. Miejsce ciałopalenia. 1 – waza-popielnica (grób 36); 2–5 – przystawki (grób 36); 6 – popielnica (grób 58); 7–8 – przystawki (grób 58); 9 – popielnica (grób 59); 10–11 – przystawki (grób 59); 12 – jama 1/94 plan płaski i przekrój (krzyżyki – węgle drzewne, trójkąty – ceramika)

Abb. 14. Pleszew, Fundstelle 7. Keramikkomplexe aus den Gräbern. Ort der Leichenverbrennung. 1 – Vasenurne (Grab 36); 2–5 – Beigefäße (Grab 36); 6 – Urne (Grab 58); 7–8 – Beigefäße (Grab 58); 9 – Urne (Grab 59); 10–11 – Beigefäße (Grab 58); 12 – Grube 1/94 Planum und Profil (Kreuze – Holzkohle, Dreiecke – Keramik)

Рис. 14. Плесzew, памятник 7. Комплексы керамики из погребений. Место трупосожжения. 1 – ваза-урна (погребение 36); 2–5 – приставки (погребение 36); 6 – урна (погребение 58); 7–8 – приставки (погребение 58); 9 – урна (погребение 59); 10–11 – приставки (погребение 59); 12 – яма 1/94 план и разрез (крестики – древесный уголь, треугольники – керамика)

Analiza inwentarza grobowego pozwoliła 11 grobów zaliczyć do IV okresu epoki brązu, 37 grobów datować na IV/V okres epoki brązu, 29 grobów na V okres epoki brązu, 15 grobów na przełom V okresu epoki brązu i okresu halsztackiego C oraz 6 grobów na okres halsztacki C.

W części cmentarzyska określonej jako stanowisko 7 zbadano przestrzeń o powierzchni około 18 arów i odkryto 113 grobów (ryc. 8), w tym 88 ciałopalnych popielnicowych, 18 ciałopalnych bezpopielnicowych i 7 uznano za groby symboliczne. Znaczna część zbadanych grobów nakryta była brukami kamiennymi. W grobie 51 wyróżniono dwie warstwy bruku nagrobnego. Stwierdzono też obecność obstaw grobowych. Groby bez konstrukcji kamiennych miały nieregularne jamy słabo rysujące się na tle piaszczystego calca. W jamach albo ustawione były popielnice, albo znajdowały się przepalone kości tworzące skupienie, albo rozrzucone. W grobach popielnicowych popielnicom towarzyszyły 2–4 naczynia-przystawki. W grobie 91 znajdowało się aż 9 naczyń-przystawek (ryc. 11: 6–12). Przystawki najczęściej ustawione były po południowej lub południowo-wschodniej stronie popielnicy. Także w grobach bezpopielnicowych i uznanych za symboliczne występowały naczynia gliniane, od jednego do pięciu. W grobie podwójnym nr 67 (*juvenis*, *infans*) w obrębie prostokątnej obstawy kamiennej znaleziono uszkodzoną popielnicę, obok której leżały paciorki z blachy brązowej i łańcuszki brązowe z zawieszonymi na nich wisiorkami, tworzące być może naszyjnik. W grobie tym znajdowały się jeszcze dalsze cztery naczynia gliniane i fragment skrzętu z drutu brązowego oraz bryła limonitu. Za pół-

nocno-zachodnią granicą badanego zgrupowania grobów odkryto pozostałości kilku miejsc, na których dokonywano kremacji zwłok (ryc. 14: 12).

W wyposażeniu zbadanych grobów znajdowały się głównie naczynia wazowate, garnki, misy, czerpaki. Wazy i duże kubki pełniły na ogół funkcję popielnic. W 13 grobach natrafiono na wyroby brązowe: skrzęty z drutu, szpile. Najbardziej efektowną była kolia złożona z pięciu paciorków z blachy brązowej i łańcuszków z zawieszonymi na nich wisiorkami. Znaleziono też oślekę kamienną.

Materiał kostny z grobów poddano analizie antropologicznej. W 105 analizowanych grobach wyróżniono kości 133 osobników. 26 grobów zawierało kości dwóch osobników, zazwyczaj osoby dorosłej i dziecka. W jednym przypadku (grób 20) stwierdzono kości trzech osób: mężczyzny w wieku *adultus* i osobników w wieku *juvenis* i *infans*. Wyróżniono szczytki 50 kobiet (36 w wieku *adultus*, 13 w wieku *maturus* i jednej w wieku *senilis*) i 27 mężczyzn (9 w wieku *adultus*, 14 w wieku *maturus* i 4 w wieku *senilis*). Prócz tego określono 8 osobników w wieku *juvenis* i 33 w wieku *infans*. Wyliczono, że średnia wieku w chwili śmierci dla badanej populacji wynosiła 25,5 lat. Nie stwierdzono w popielnicach anatomicznego układu kości. W dwóch grobach natrafiono na fragmenty przepalonych kości ptasich (kury, kaczki i kuropatwy).

Badana część cmentarzyska na stanowisku 7 była użytkowana od przełomu IV i V okresów epoki brązu do okresu halsztackiego C.

WYKAZ CYTOWANEJ LITERATURY

Fedorow B.

1988 *Cmentarzysko ciałopalne kultury lużyckiej w Pleszewie (woj. kaliskie) w świetle badań z lat 1980–1983*, maszynopis w Archiwum Katedry Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego.

Grodzicki A.

1983 *Orzeczenie dotyczące glazu występującego w wykopie archeologicznym na stanowisku w Pleszewie, woj. kaliskie*, maszynopis w Archiwum Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kaliszu.

Matercka E.

1980 *Cmentarzysko ludności kultury lużyckiej w Pleszewie (stan. 2)*, maszynopis w Archiwum Katedry UAM w Poznaniu.

Pudelko E.

1979 *Pleszew, woj. kaliskie, stanowisko 2*, Informator Archeologiczny, badania rok 1978, s. 114–115.

1981a *Pleszew, woj., kaliskie, stanowisko 2*, Informator Archeologiczny, badania rok 1980, s. 72–73.

1981b *Pleszew, woj. kaliskie, stanowisko 2* (uzupełnienie sezonu 1979), Informator Archeologiczny, badania rok 1980, s. 259–260.

1994 *Wyniki badań archeologicznych pradziejowego cmentarzyska w Brzeziu pod Pleszewem w latach 1989–1994*, „Rocznik Kaliski”, t. XXV, s. 171–198.

1997 *Pleszew, st. 7, woj. kaliskie*, Informator Archeologiczny, badania rok 1992, s. 33.

Edward Pudelko

Gräberfeld der Lausitzer Kultur auf den Fundstellen 2 und 7 in Pleszew, Wojewodschaft Großpolen

Zusammenfassung

Südöstlich von der Stadt Pleszew wurde ein ausgedehntes Gräberfeld der Lausitzer Kultur zerstört. Man hat dort in den Jahren 1978–1983, im westlichen Teil (Fundstelle 2)

und in den Jahren 1992–1995 im 300 m entfernten (Fundstelle 7) östlichen Teil Rettungsausgrabungen unternommen. Auf der Fundstelle 2 erforschte man 164 Gräber, und auf der

Fundstelle 7–113 Gräber, die von der IV. Periode der Bronzezeit bis in den Anfang der frühen Eisenzeit (Hallstatt A2 – Hallstatt C) datiert werden. Es waren hauptsächlich Brandurnengräber und auch, nicht so zahlreich vertreten, Brandgrubengräber. Beide Grabarten waren mit Steinpflastern zugedeckt und mit Steinen umgeben. Es ist möglich, daß auf dem Gräberfeld sich auch Gräber befanden, die mit Stein–Erde–Aufschüttung zugedeckt waren, die mit der Zeit nivelliert wurde. Davon können die aus Steinen zusammengestellten Kreise (Durchmesser 3–6 m) zeugen, die um manche Gräber mit Steinumrahmung herum sind. Als Grabausstattung finden

wir vor allem Tongefäße. Man fand auch wenige Bronzeerzeugnisse: kleine Ringe, Nadeln, Armbänder, Halsringe, Halsketten aus Bronzeperlen, eine Pinzette, ein Toilettegegenstand, ein Sichelfragment. Bemerkenswert ist ein auf der Fundstelle 2 freigelegter Bronzespiegel, wahrscheinlich eine Importware aus Italien. Das Knochenmaterial aus den Gräbern wurde antropologisch untersucht. Außer dem Gräberbereich stieß man auch auf Stellen der Leichenverbrennung (Fundstelle 7) und auf einen großen, einsamen Findling (Fundstelle 2), der eine rituelle Bedeutung haben könnte.

Эдвард Пудэлко

Могильник населения лужицкой культуры на памятниках 2 и 7 в Плешеве, воев. Великопольское

Резюме

На юго-восток от сплошной застройки города Плешев подвергался разрушению обширный могильник лужицкой культуры. Археологические исследования охранного характера предприняты в 1978–1983 гг. в его западной части (памятник 2), в 1992–1995 гг. – в восточной части, отдаленной на 300 м (памятник 7). На памятнике 2 изучены 164 погребения, на памятнике 7–113 погребения, датированные от IV периода эпохи бронзы до начала раннежелезного времени (Гальштат A2 – Гальштат C). В основном, это были погребения с трупосожжениями в урнах, в меньшем количестве – трупосожжения безурновые, в большинстве случаев прикрытые каменными вымостками и окруженные камнями. Возможно, на могильнике первоначально находились также погребения, прикрытые каменно-земляной насыпью, которая со вре-

менем сивелировалась. Об этом свидетельствуют выложенные из камней круги диаметром от 3 до 6 м, окружающие некоторые погребения с камнями. Сопровождающий инвентарь состоял, главным образом, из глиняной посуды. Обнаружены также немногочисленные бронзовые изделия: кольца, шпильки, браслеты, ожерелья, нити бронзовых бус, пинцеты, туалетный прибор, фрагмент серпа. Заслуживает внимания выявленное на памятнике 2 бронзовое зеркало, вероятно, импортированное из Италии. Костный материал из погребений подвергнут антропологическому анализу. За пределами погребений обнаружены места свершения кремации останков (памятник 7) и большой единичный эрратический валун (памятник 2), который мог иметь культовое значение.

Od Redakcji:

Artykuł został przygotowany do druku w wydawnictwie stanowiącym pokłosie spotkania Komisji Epoki Brazy i Wczesnej Epoki Żelaza Komitetu Nauk Pra- i Protohistorycznych PAN. Ze względu na

ograniczoną objętość tamtego tomu część materiałów dotyczących Polski południowej przekazano do naszych „Materiałów i Sprawozdań Rzeszowskiego Ośrodka Archoologicznego”, z czego z wielką radością skorzystaliśmy.
